

УДК [378.016:[373.5.011.3–051:004]]:37.091.2
DOI: 10.24144/2524-0609.2023.53.106-111

Павлова Наталія Степанівна
кандидат педагогічних наук, професор
кафедра інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне, Україна
nataliia.pavlova@rshu.edu.ua
<http://orcid.org/0000-0002-7817-6781>

МЕТОДИЧНА РОБОТА ВЧИТЕЛЯ ЯК КОМПОНЕНТА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ІНФОРМАТИКА)»

Анотація. Метою статті є визначення змісту і функцій методичної роботи вчителя інформатики, обґрунтування необхідності її відображення в циклі дисциплін професійної підготовки ОПП «Середня освіта (Інформатика)». Методи дослідження: бібліосемантичні (аналіз, узагальнення науково-теоретичних відомостей з метою вивчення проблеми); системно-аналітичні (аналіз через синтез, міркування за аналогією для представлення основного матеріалу); соціологічні (анкетування студентів четвертого курсу, спостереження за їх навчанням, вивчення результатів); статистичні методи (аналіз і систематизація експериментальних даних, наочне їх представлення). Розглянуто методичну роботу вчителя інформатики як компоненту професійної діяльності, визначено її як систему взаємопов'язаних і взаємозумовлених дій, що спрямовані на компетентне цілепокладання, планування та організацію освітнього процесу з інформатики, а також на підвищення особистого творчого потенціалу, професійної майстерності. Мета методичної роботи формується з цілей освіти та вивчення інформатики, засоби – з принципів і змісту педагогічної діяльності, а результати – із мети і завдань проектування, організації і реалізації процесу вивчення певної змістової лінії інформатики. Методична робота повинна бути педагогічно доцільною за виконанням, творчою за змістом, виваженою за вибором способів й інструментів навчання. Методична робота вчителя повинна якнайширше відобразитися в освітньо-професійній програмі «Середня освіта (Інформатика)», зокрема в результатах навчання студентів, у доборі дисциплін обов'язкового і вибіркового компонентів, створенні професійно орієнтованого навчального середовища.

Ключові слова: методична робота, вчитель інформатики, освітньо-професійна програма «Середня освіта (Інформатика)».

Вступ. Реформування освіти орієнтує заклади вищої освіти (ЗВО) на підготовку кваліфікованих педагогів, які б могли реалізувати освітню парадигму в умовах інновацій та на якісно новому рівні. До того ж, концепція НУШ підвищує вимоги до здатності і готовності вчителя компетентно виконувати професійні обов'язки. За таких умов зростає потреба врахувати в змісті освітньо-професійної програми (ОПП) «Середня освіта (Інформатика)» методичну роботу (МР) вчителя інформатики. Це сприяє корегуванню очікуваних результатів навчання студентів, визначенню обов'язкової компоненти, дисциплін за вибором і спецкурсів методичного спрямування, створенню у ЗВО професійно

орієнтованого середовища. Вважаємо, що навчання студентів має відбуватися через залучення їх до виконання МР вчителя у різних формах. Так, на рис. 1 відображено відповіді бакалаврів на запитання «Вкажіть Вашу готовність до виконання методичної роботи як вчителя інформатики». Позицію «у цілому добре, але можна і краще» обрали 72% студентів. Значно менша кількість студентів, а саме 15% вважає, що вони добре підготовлені, натомість 6% і 7% респодентів скористалися відповідно відповіддю «погано підготовлені» і «не підготовлені». Як бачимо, студенти усвідомлюють необхідність покращити результати навчання з дисциплін методичного спрямування.

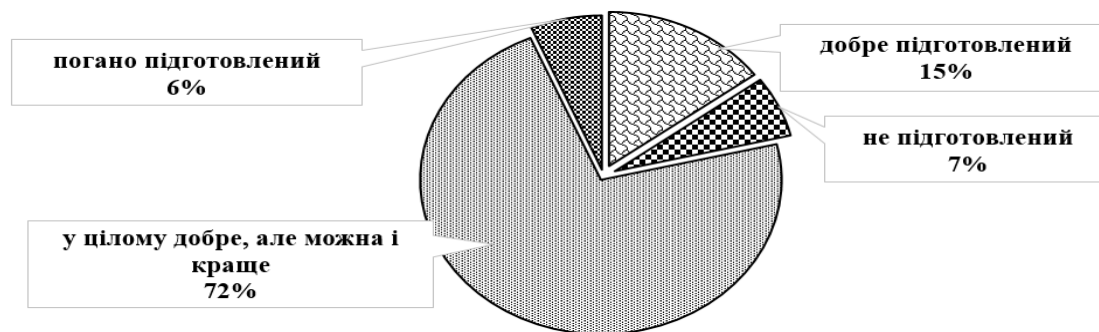

Рис.1 Візуалізація результатів опитування студентів

Також студентам потрібно було вказати на що вони спираються, формуючи навички виконання МР у закладі загальної середньої освіти (ЗЗСО) (рис. 2). 81% респодентів використовує навички роботи з цифровими ресурсами, ІКТ; 66% – знання з методики навчання інформатики (МНІ). ШКІ динамічно розвивається і 38% опитаних звертається

до самоосвіти. Знання фундаментальних понять інформатики займають важливе місце в МР вчителя і тому 19% студентів обрали цю позицію, натомість 36% бакалаврів спиралися на професійну інтуїцію і творчість, без оволодіння якими неможливо увияти вчителя.

Рис.2. Візуалізація результатів опитування студентів

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-практичні засади МР педагога висвітлені такими науковцями як Н. В. Василенко, О. В. Варгата, В. В. Волканова, В. В. Гуменюк, А. М. Єрмола, Т. В. Куценко, С. В. Майданенко, І. І. Розман, Т. М. Сорочан та ін. Узагальнення їхніх праць засвідчує різноаспектний підхід до розкриття змісту окресленої проблеми. З одного боку, досліджується МР закладу освіти (А. В. Богуш, Н. В. Василенко, С. В. Майданенко, І. П. Жерносек, Л. І. Даниленко, І. А. Княжева, Т. В. Куценко, Г. М. Литвинова та ін.), також розглядається МР вчителя у структурі професійної діяльності (Т. В. Бабенко, О. Б. Бігич, С. Є. Бухальська, Н. Б. Грицай, В. В. Гуменюк А. М. Єрмола, Н. В. Любченко, О. А. Мандражи та ін.), з іншого боку – як система підвищення кваліфікації і професійної майстерності (О. В. Варгата, Н. В. Василенко, Н. В. Дудніченко, О. М. Зайцева, С. В. Майданенко й ін.). Учені використовують поняття «методична робота» і близькі йому дефініції «методична діяльність», «науково-методична робота».

Метою статті є визначення змісту і функцій методичної роботи вчителя інформатики, обґрунтування необхідності її відображення в циклі дисциплін професійної підготовки ОПП «Середня освіта (Інформатика)».

Методи дослідження: бібліосемантичні (аналіз, узагальнення науково-теоретичних відомостей з метою вивчення проблеми); системно-аналітичні (аналіз через синтез, міркування за аналогією для представлення основного матеріалу); соціологічні (анкетування студентів четвертого курсу, спостереження за їх навчанням, вивчення результатів); статистичні методи (аналіз і систематизація експериментальних даних, наочне їх представлення).

Виклад основного матеріалу. Аналіз праць вищезгаданих учених дозволяє зробити висновок про вивчення МР педагогічного колективу і вчителя. Саме вчитель, навчаючи, виховуючи і розвиваючи учнів, покликаний створювати такі організаційно-педагогічні умови, за яких засобами дисципліни розкриваються їхні індивідуальні якості, досягаються цілі освіти. Зупинимося на МР вчителя, виконання якої обумовлено метою і завданнями освіти, реальним освітнім процесом, досягненнями предметної галузі знань, педагогічним досвідом. МР вчителя представлена як: «функціонуюча система організаційного та науково-методичного забезпечення професійного розвитку» та як дієвий засіб управління освітнім процесом [1, с. 45]; «сукупність методичних заходів, спрямованих на досягнення професійного акме, поширення й засвоєння основ педагогічної інноватики, швидкого реагування на нововведення в шкільній освіті, співпраці й партнерських відносин між суб'єктами освітнього процесу» [2, с. 36].

Н. Б. Грицай оперує поняттям «методична діяльність» і актуальність її виконання вчителем обґрунтовує так – «методика як наука в сучасних умовах набуває особливого значення», оскільки методично

правильно побудований освітній процес забезпечує якісну освіту [3, с. 37]. Погоджуємося із вченою у тому, що методична діяльність охоплює теоретичні й практичні аспекти проектування, конструювання і реалізації процесу навчання з метою ефективного впливу на розвиток учнів. Методична діяльність є сукупністю дій, спрямованих на одержання, систематизацію і розповсюдження педагогічних знань [4, с. 26]. Розширюють уявлення про зміст діяльності такі її завдання: вивчення теорії і методики навчання; розроблення і впровадження загальної, часткової, конкретної методики; самоосвіта; опис і узагальнення педагогічного досвіду; управління освітнім процесом і методична допомога.

Як бачимо МР вчителя співставлено з методичною діяльністю. Звернемося до змісту згаданих понять: діяльність – «застосування своєї праці до чого-небудь. Праця, дії людей у якій-небудь галузі» [5, с. 306]; робота – «дія за значенням роботи; ... Коло занять, обов'язків, те, чим зайнятий хто-небудь» [5, с. 1229]. Послугуючись цими поясненнями, вважаємо, що діяльність містить ширший зміст і тому розглядаємо МР вчителя у структурі його професійної діяльності.

МР вчителя інформатики визначаємо як цілісну систему взаємопов'язаних і взаємозумовлених дій, що спрямовані на компетентне виконання професійних обов'язків щодо цілепокладання, планування та організації освітнього процесу з інформатики, а також на розвиток творчого потенціалу, підвищення професійної майстерності з метою покращення цього процесу. Її виконання прогнозує: збагачення науково-теоретичної, психолого-педагогічної обізнаності; орієнтація на освітні інновації, їх перенесення у практичну площину, спираючись на принципи МНІ і на зміст шкільного курсу інформатики (ШКІ); підвищення рівня сформованості методичної компетентності, професійний розвиток, набуття досвіду праці за фахом, його узагальнення і поширення у професійній спільноті; навчання, розвиток і виховання учнів засобами ШКІ, що забезпечується різними формами, методами і прийомами цілепокладання, проектування, організації і реалізації освітнього процесу з урахуванням освітніх потреб; дослідження питань методики вивчення окремих розділів ШКІ.

Незважаючи на те, що у законодавчо-нормативному документі [6] мова йде про науково-педагогічних працівників закладів фахової передвищої, звернемося до опису МР, що є актуальним, на нашу думку, і для вчителя інформатики. До основних видів МР віднесено: підготовку конспектів занять, методичних матеріалів; рецензування підручників; розробку навчальних програм; налаштування комп'ютерного програмного забезпечення; складання завдань для проведення модульного, тестового, підсумкового контролю; розробку дидактичних матеріалів; впровадження нових форм, методів і технологій навчання; вивчення педагогічного досвіду. Розширюють уявлення про МР вчителя Л. С. Рибалко та інші вче-

ні, оскільки описують такі її напрями: «з'ясувати труднощі, що заважають формуванню професійної мобільності»; «створювати акмеологічне середовище для розкриття й реалізації внутрішнього потенціалу суб'єктів педагогічного процесу»; створювати авторські продукти діяльності [2, с.41]. До змісту МР вчителя інформатики також відносимо: систематичне вивчення законодавчо-нормативних і науково-методичних джерел; критичне оцінювання відомостей; підготовка та проведення методичних заходів; організація навчально-інформаційного середовища. Тобто, вчитель повинен володіти методологією видобування нових теоретичних знань та їх використання на практиці у своїй професійній діяльності. Не менш важливою функцією є управління освітнім процесом, оцінювання й аналіз результатів навчання учнів. Оновлення змісту освіти, активне використання її учасниками цифрових технологій і їх динамічний розвиток спонукають вчителя інформатики проводити пошуково-дослідницьку діяльність з широкого спектру методичних проблем, тобто він повинен «розвиватися, пристосовуватися до нових форм подання знань і постійно змінюваних умов роботи» [7, с. 186].

Поєднання знань з МНІ, дидактики, інформатики, психології, педагогіки дозволяє вчителю: аналізувати педагогічні ситуації; проектувати власні дії і навчально-пізнавальну діяльність учнів; добирати засоби, форми і методи навчання; створювати інформаційні проекти; застосовувати цифрові ресурси тощо. Найпоширенішим виконанням МР є: укладання конспектів нестандартних уроків, авторських навчальних програм; моделювання алгоритму розв'язування задач мовами програмування; проведення майстер-класів; розроблення навчально-дидактичних матеріалів, науково-дослідницьких проектів; науково-методичні публікації. МР розглядаємо як компоненту педагогічної діяльності, виконання якої потребує сформованості професійно значущих особистих якостей, загальних і професійних компетентностей. Мета МР підпорядковується цілям освіти і ШКІ, засоби – принципам педагогічної діяльності, а результати – процесу вивчення конкретної змістової лінії, теми ШКІ, а також повинна бути педагогічно виваженою за виконанням, індивідуально-творчою за змістом, доцільною за вибором інструментів навчання. С. В. Майданенко, Л. М. Кульбач визначали умови МР вчителя, зокрема: підвищення кваліфікації і педагогічної майстерності; творчий характер виконаної праці [8, с. 45].

Т. В. Бабенко окреслює проблеми, що супроводжують МР вчителя: відсутність системності і конкретного практичного спрямування; низька мотивація до її виконання; слабка модернізація підходів до її організації [1, с. 45]. Іншу низку недоліків варто узагальнити так: загальне трактування МР, без уточнення ситуації і очікуваних результатів; відсутність діагностики утруднень, які виникають у вчителів під час цілепокладання, організації і реалізації освітнього процесу; невідповідність змісту МР реальному процесу навчання; одноманітність форм і методів МР, вибіркоче врахування особливостей ШКІ; не завжди зміст МР відповідає розвитку предметної галузі й освіти; недостатнє впровадження досягнень дидактики і педагогічного досвіду; низький рівень дотримання доброчесності, авторського права, правової взаємодії; не готовність вчителів обмінюватися методичними ідеями, матеріалами.

Серед шляхів розв'язання цих проблем: впровадження системного підходу до МР, виходячи з аналізу здобутків як вчителя, так і учнів, усвідомлюючи

виклики і перспективи ШКІ, уникаючи нав'язування форм, методів і прийомів її виконання; діагностування і обговорення реальних утруднень; посилення значущості МР, комунікації у професійних спільнотах. Також вчені пропонують розробити цілеспрямовану програму інноваційної організації МР в ЗЗСО, що містить її планування, керування, корегування, контроль, координацію [8, с. 50]. О. М. Зайцева, В. Р. Козлова МР вчителя описали через нормативно-організаційне, інформаційне, навчально-методичне, матеріально-технічне її забезпечення [9, с. 192]. Вчені пропонують: проводити опитування вчителів стосовно місця МР у їхній професійній діяльності; відвідувати уроки та інші заходи у ЗЗСО; діагностувати науково-методичні труднощі; вивчати форми і методи МР та оцінювати їх ефективність.

Освітній процес поєднує діяльності як тих, хто навчає і тих, хто навчається, тому у структурі МР вчителя інформатики виокремлюємо підструктури: когнітивно-діяльнісна (знання, уміння, навички); особистісно-комунікативна (мотивація, професійні й особисті якості, співпраця); процесуально-технологічна (програмне забезпечення, ІКТ, хмарні сервіси як об'єкти вивчення і як засоби праці). Ці підструктури взаємодіють і підсилюють одна одну, водночас цінність кожної з них нерівнозначна і визначається конкретними педагогічними ситуаціями. Як компонента педагогічної діяльності, МР вчителя виконує організаційну, прогностичну, проектувальну, комунікативну, управлінську, діагностичну, рефлексивну функції [1; 2; 3; 8; 9]. У контексті проблеми вважаємо за доцільне також розглядати інформаційну і технологічну функції.

Організаційна функція визначає дії вчителя щодо концепції МР, структурування її змісту і тому реалізується під час формування плану цієї роботи, організації власних дій, залучення учнів до навчально-пізнавальної діяльності, спираючись на співпрацю з ними в досягненні визначеної мети. Вищезгадана функція поєднана з прогностичною, оскільки результати МР нерідко є відтермінованими. Прогностична функція виражається в умінні вчителя прогнозувати педагогічний процес, наслідки використання тих чи інших форм, методів і засобів навчання. Цінним є доцільне і виважене застосування ІКТ та цифрових інструментів як учителем, так і учнями. Вчителю важливо окреслювати свою діяльність на кілька кроків вперед, бачити варіанти вирішення задачі з урахуванням конкретної ситуації, усвідомлювати труднощі, з якими він може зіткнутися, компетентно вирішувати їх. Органічні зв'язки з прогностичними діями має проектувальна функція. Вона здійснює перспективне планування, описує результати на віддалені і найближчі часові рамки у вигляді конкретних проектів, наприклад, календарно-тематичне планування, поурочні навчально-дидактичні матеріали. Інформаційна функція визначена глибокими знаннями з інформатики, ШКІ і МНІ, готовністю вивчати педагогічні інновації, здобувати знання, надавати їм ознак дієвості. Комунікативна функція мотивує вчителя до суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями і колегами, рівноправної співпраці, особистісно-орієнтованого спілкування, в тому числі з використанням засобів ІКТ, відмовляючись від авторитарної позиції, поважаючи інтереси і здібності інших. Управлінська функція координує дії вчителя, виявляє успіхи і труднощі у його МР та уможливорює внесення своєчасних коректив, формує безпечне, розвивальне освітнє середовище. Технологічна функція спрямована на досягнення окресленої мети за визначеною послідовністю дій і з використанням засобів навчан-

ня, програмних засобів опрацювання різнотипних даних тощо. Реалізація функції діагностування викликана необхідністю виявити рівень обізнаності, досвіду, розвитку особистісно-професійних якостей вчителя, вивчити результати праці та їх співставити з вимогами суспільства до якості МР. Усвідомлення реального стану є необхідною умовою обґрунтування напрямів підвищення кваліфікації, вдосконалення МР вчителя. Рефлексивна функція дає змогу вчителю зайняти аналітичну позицію по відношенню до себе і до виконаної роботи з метою критичного осмислення та об'єктивного оцінювання особистісних професійних якостей, здобутків учнів та внесенням змін у подальшу МР для досягнення кращих результатів.

Досліджуючи функції і завдання МР, вказуємо на їх взаємообумовленість з принципами освіти, які є системоутворювальними приписами такої роботи. За даних умов розглядаємо: принцип цілісності й системності як системно-структурний підхід до виконання вчителем МР; принцип мобільності й оперативності як орієнтири на досягнення в інформатичній та освітній галузях, формування власної професійної позиції; загальнонаукові принципи методології пізнання (визначають способи здобуття знань, формують їх систему, забезпечуючи єдність теорії і прак-

тики, усвідомлення об'єктивної дійсності); принцип управління інноваційними освітніми процесами (дає змогу доцільно впроваджувати інновації, виражено поєднуючи їх із фундаментальними приписами); принцип спільної діяльності, що забезпечує єдність дій учасників освітнього процесу, взаємопроникнення теоретичної і практичної підготовки.

Вищезгадані особливості МР вчителя інформатики повинні якнайширше відобразитися в ОПП, у тому числі в описі предметної області, компетентностей, очікуваних результатів навчання. З метою вираження завдання опрацюємо документ [10]. Незважаючи на те, що у ньому не виокремлено МР, звернемо увагу на компетентності, які, на нашу думку, реалізують її виконання: знання й розуміння предметної області, професійної діяльності; здатність приймати обґрунтовані рішення, здійснювати цілепокладання, планування і проектування процесів навчання учнів з урахуванням їх особливостей; готовність добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання і розвитку учнів; здатність використовувати концепції, теорії МНІ у практиці навчання. Формування згаданих компетентностей з урахуванням змісту МР вчителя реалізується під час під час вивчення спеціально дібраних дисциплін (рис.3).

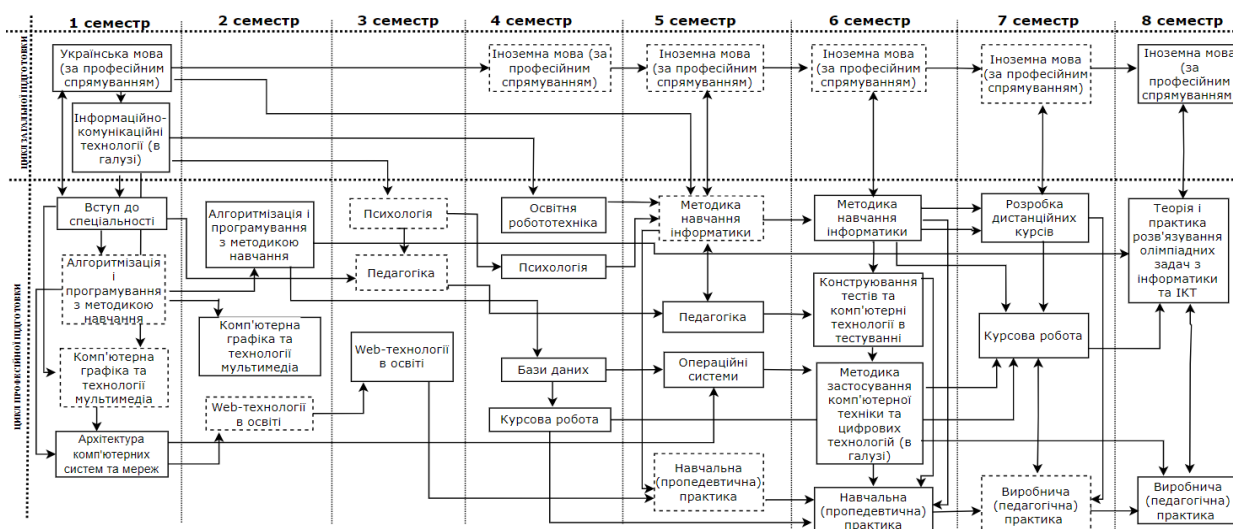

Рис.3 Окремі дисципліни обов'язкового компоненту ОПП РДГУ [11]

Висновки та перспективи подальших досліджень. Професійну підготовку майбутніх учителів інформатики необхідно вибудувати шляхом набуття методичної компетентності як здатності і готовності до виконання педагогічної діяльності, у тому числі до МР. МР є системою взаємопов'язаних і взаємозумовлених методичних дій, що спираються на знання з інформатики, МНІ, дидактики і ШКІ та спрямовані на

компетентне виконання професійних обов'язків щодо цілепокладання, планування та організації освітнього процесу. МР повинна якнайширше відобразитися в ОПП, що регулює професійну підготовку майбутніх учителів інформатики. Перспективою подальших досліджень є розроблення моделі професійної підготовки майбутніх учителів інформатики через призму формування методичної компетентності.

Конфлікт інтересів. Автори підтверджують відсутність фінансових, особистих чи інших інтересів, що можуть розглядатися як потенційний конфлікт інтересів щодо публікації цієї статті.

Фінансування. Робота виконана за відсутності фінансової підтримки з боку будь-яких організацій.

Доступність даних. Це теоретичне дослідження не передбачає використання додаткових наборів даних.

Використання штучного інтелекту. Інструменти штучного інтелекту не використовувались при написанні цієї роботи.

Список використаної літератури

1. Бабенко Т. Умови підвищення ефективності методичної роботи навчального закладу. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного ун-ту ім. В. Винниченка. Серія: Педагогічні науки.* 2016. Вип.147. С.43–46.
2. Рибалко Л. С., Черновол-Ткаченко Р. І., Горбачова І. І. Формування професійної мобільності вчителів: акмеологічний підхід, загальна середня освіта. Харків : «Основа», 2019. 96 с.
3. Грицай Н. Б. Система методичної підготовки майбутніх учителів біології в педагогічних університетах: дис. ... д-ра

- пед. наук: 13.00.02 / Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. Полтава, 2016. 526 с.
4. Короткий словник актуальних педагогічних термінів / упор. Флегонтова Н. М. Київ: КНУТД, 2013. 55 с.
 5. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
 6. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження норм часу для планування і обліку навчальної роботи та перелік основних видів методичної, наукової й організаційної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників закладів фахової передвищої» від 18.06.2021 р. № 686 (із змінами від 24.05.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1092-21#Text> (дата звернення: 18.08.2023).
 7. Мойко О. С. Підготовка майбутнього вчителя інформатики до професійної діяльності. *Науковий часопис Національного педагогічного ун-ту ім. М. П. Драгоманова*. 2016, Т. 5, Вип.53. С.184–189.
 8. Майданенко С., Кульбач Л. Психолого-педагогічні умови ефективної організації методичної роботи в Новій українській школі. *Науково-педагогічні студії*. 2021. Вип.5. С.43–52.
 9. Зайцева О. М., Козлова В. Р. Організаційно-педагогічні умови ефективності управління науково-методичною роботою в закладах загальної середньої освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного ун-ту ім. О. Довженка. Педагогічні науки*. 2018. Вип.38. С.191–198.
 10. Проект Стандарту вищої освіти України зі спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-do-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-standartu-vishoyi-osviti-zi-specialnosti-014-serednya-osvita-na-pershomu-bakalavrskomu-rivni-vishoyi-osviti/> (дата звернення: 18.08.2023).
 11. Освітньо-професійна програма «014 Середня освіта (Інформатика)» Рівненського державного гуманітарного університету. URL: <https://www.rshu.edu.ua/navchannia/osvitni-prohramy/bakalavr/2538-op-bakalavr-2023-rik-vprovadzhennia> (дата звернення: 18.08.2023).

References

1. Babenko, T. (2016). Umovy pidvyshchennia efektyvnosti metodychnoi roboty navchalnoho zakladu [Conditions for improving the efficiency of the methodological work of an educational institution]. *Naukovi zapysky Kirovohrads'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu im.V.Yunnychenko. Seriya: Pedahohichni nauky*, 147, 43-46. (in Ukrainian).
2. Rybalko, L.S., Chernovol-Tkachenko, R.I. & Horbachova, I.I. (2019). *Formuvannia profesiinoi mobilnosti vchyteliv: akmeolohichni pidkhid, zahalna serednia osvita* [Formation of professional mobility of teachers: acmeological approach, general secondary education]. *Osnova*. (in Ukrainian).
3. Hrytsai, N.B. (2016). *Systema metodychnoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv biologii v pedahohichnykh universytetakh* [The system of methodological training of future biology teachers in pedagogical universities]. Unpublished Doctoral dissertation. Poltav. nats. ped. un-t im. V.H.Korolenka. Poltava. (in Ukrainian).
4. Flegontova, N.M. (Ed.). (2013). *Korotkyi slovnyk aktualnykh pedahohichnykh terminiv* [A short glossary of current pedagogical terms]. KNUVD. (in Ukrainian).
5. Busel, V.T. (Ed.). (2005). *Velykyi tлумачnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy* [A large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language]. Perun. (in Ukrainian).
6. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2021). Nakaz «Pro zatverdzhennia norm chasu dlia planuvannia i obliku navchalnoi roboty ta perelik osnovnykh vydiv metodychnoi, naukovo i orhanizatsiinoi roboty pedahohichnykh i naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv zakladiv fakhovoi peredvyshchoi» [«On Approval of Time Standards for Planning and Accounting of Academic Work and the List of Main Types of Methodological, Scientific and Organizational Work of Pedagogical and Scientific-Pedagogical Staff of Higher Education Institutions»] vid 18.06.2021 r. №686. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1092-21#Text>. (in Ukrainian).
7. Moiko, O.S. (2016). *Pidhotovka maibutnoho vchytelia informatyky do profesiinoi diialnosti* [Preparing a future computer science teacher for professional activity]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova*, 5 (53), 184–189. (in Ukrainian).
8. Maidanenko, S., & Kulbach, L. (2021). *Psykhologo-pedahohichni umovy efektyvnoi orhanizatsii metodychnoi roboty v Novii ukrainskii shkoli* [Psychological and Pedagogical Conditions for Effective Organization of Methodological Work in the New Ukrainian School]. *Naukovo-pedahohichni studii*, 5, 43–52. (in Ukrainian).
9. Zaitseva, O., & Kozlova, V. (2018). *Orhanizatsiino-pedahohichni umovy efektyvnosti upravlinnia naukovo-metodychnoiu robotoiu v zakladakh zahalnoi serednoi osvity* [Organizational and Pedagogical Conditions for the Efficiency of Management of Scientific and Methodological Work in General Secondary Education Institutions]. *Visnyk Hlukhivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im.O.Dovzhenka. Pedahohichni nauky*, 38, 191–198. (in Ukrainian).
10. *Proiekt Standartu vyshchoi osvity Ukrainy zi spetsialnosti 014 Serednia osvita (za predmetnymi spetsialnostiamy) na pershomu (bakalavrskomu) rivni vyshchoi osvity* [Draft Standard of Higher Education of Ukraine in the specialty 014 Secondary Education (by subject specialties) at the first (bachelor's) level of higher education]. <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-do-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-standartu-vishoyi-osviti-zi-specialnosti-014-serednya-osvita-na-pershomu-bakalavrskomu-rivni-vishoyi-osviti/>. (in Ukrainian)
11. *Osvitno-profesiina prohrama «Serednia osvita (Informatyka)»* [Educational and professional program «Secondary Education (Computer Science)»] Rivnenskoho derzhavnoho humanitarnoho universytetu. <https://www.rshu.edu.ua/navchannia/osvitni-prohramy/bakalavr/2538-op-bakalavr-2023-rik-vprovadzhennia>. (in Ukrainian)

Статус статті: Отримано: 11.09.2023 Прийнято: 23.10.2023 Опубліковано: 26.10.2023

Pavlova Nataliia

Candidate of Pedagogical Sciences, Professor
Department of Information and Communication Technologies and Methods of Teaching Informatics
Rivne State University of the Humanities, Rivne, Ukraine

METHODICAL WORK OF THE TEACHER AS A COMPONENT OF THE EDUCATIONAL AND PROFESSIONAL PROGRAM «SECONDARY EDUCATION (COMPUTER SCIENCE)»

Abstract. The purpose of the article is to determine the content and functions of the methodical work of an informatics teacher, justifying the need to reflect it in the cycle of professional training courses of the Secondary Education (Informatics) educational and professional program. Research methods: bibliosemantic (analysis,

generalization of scientific and theoretical information for the purpose of studying the problem); system-analytical (analysis through synthesis, reasoning by analogy to present the main material); sociological (questionnaires of fourth-year students, observation of their studies, study of results); statistical methods (analysis and systematization of experimental data, their visual representation). The article considers the methodical work of a computer science teacher as a component of professional activity, defining it as a system of interrelated and interdependent actions aimed at competent goal setting, planning and organization of the educational process in computer science, as well as at increasing personal creativity and professional skills. The article presents the results of a survey of bachelors at the stage of graduation from a higher education institution regarding their ability and willingness to perform the methodological work of a teacher during: analysis of the pedagogical situation; designing teacher actions and students' learning and cognitive activities; using teaching tools, forms and methods; creating information projects. 72% of students surveyed believe that they are well prepared for the methodological work of a teacher, but could be better; 15% believe they are well prepared, while 6% and 7% believe they are «poorly prepared» and «not prepared». The methodological work of the teacher should be reflected as widely as possible in the educational and professional program «Secondary Education (Informatics)», in particular in the results of student learning, in the selection of disciplines, and in the creation of a professionally oriented learning environment. It is necessary to focus students on knowledge of the subject area, making informed decisions about the organization of computer science lessons, the use of innovative teaching methods and technologies, etc. The functions and principles of methodical work are outlined, based on the school course of computer science, computer science methods, didactics, pedagogy. Its purpose is formed from the goals of education and study of computer science, means – from the principles and content of pedagogical activity, and results – from the purpose and tasks of designing, organizing and implementing the process of studying a certain content area of computer science. Methodological work should be pedagogically appropriate in execution, creative in content, and balanced in the choice of teaching methods and tools.

Key words: methodological work, computer science teacher, educational and professional program «Secondary Education (Computer Science)».